

T.C. Resmi Gazete

Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğüne Yayınlanar		
Kuruluşu : 7 Ekim 1920	4 Mayıs 1997 PAZAR	Sayı : 22979

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

Milletlerarası Andlaşmalar

Karar Sayısı : 97/9160

6 Temmuz 1994 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 10/10/1996 tarihli ve 4193 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 14/2/1997 tarihli ve BAGY-I-698 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/2/1997 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Süleyman DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Prof. Dr. Necmettin ERBAKAN
Başbakan

Prof. Dr. T. ÇİLLER
Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

I. SAYGIN
Devlet Bakanı

N. K. ZEYBEK
Devlet Bakanı

B. AKSOY
Devlet Bakanı

A. YILMAZ
Devlet Bakanı

Ş. KAZAN
Adalet Bakanı

Prof. Dr. M. SAĞLAM
Milli Eğitim Bakanı

C. AYHAN
Tarım ve Köy. Bakanı V.

İ. KAHRAMAN
Kültür Bakanı

F. ADAK
Devlet Bakanı

İ. KAHRAMAN
Devlet Bakanı V.

L. ESENGÜN
Devlet Bakanı

G. DAĞDAŞ
Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. GÜNBEY
Devlet Bakanı

T. TAYAN
Milli Savunma Bakanı

C. AYHAN
Bay. ve İsk. Bakanı

N. ÇELİK
Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

B. YÜCEL
Turizm Bakanı

N. ERCAN
Devlet Bakanı

N. KURT
Devlet Bakanı

M. S. ENSARİOĞLU
Devlet Bakanı

H. U. SÖYLEMEZ
Devlet Bakanı

B. ŞEKER
Devlet Bakanı

M. AKŞENER
İçişleri Bakanı

Y. AKTUNA
Sağlık Bakanı

Y. EREZ
Sanayi ve Tic. Bakanı

M. H. DAĞLI
Orman Bakanı

L. ESENGÜN
Devlet Bakanı V.

M. ALTINSOY
Devlet Bakanı

A. C. TUNÇ
Devlet Bakanı

T. R. GÜNERİ
Devlet Bakanı

Dr. A. DEMİRCAN
Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. ŞENER
Maliye Bakanı

Ö. BARUTÇU
Ulaştırma Bakanı

M. R. KUTAN
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. Z. TOKAR
Çevre Bakanı

Yürütme ve İdare Bölümü Sayfa : 1

Resmi Gazete Kodu : 040597

İçindekiler 96. Sayfadadır.

3.5.1997 Tarihli ve 22978 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de; Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanmasının ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Sözleşme'nin Onaylanması Hakkında 97/9320 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma

Bundan sonra her biri Akit Taraf olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyeti,

Özellikle bir Akit Taraf yatırımcılarının diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olmak üzere aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile;

Anlaşmanın bu tür yatırımlara uygulanmasının sermaye ve teknoloji akışını ve Akit Tarafların ekonomik kalkınmasını canlandıracağını kabul ederek;

Bir Akit Tarafın yatırımcılarının diğer Akit Tarafın ülkesindeki yatırımlar için, eşitlik ve karşılıklı çıkarlar gözönünde bulundurularak, elverişli koşullar yaratılması ve bu yatırımların teşvik edilmesi görüşünü paylaşarak ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması ile ilgili bir anlaşmanın ihdasına karar vermiş olarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

MADDE I

Tanımlar

Bu Anlaşmanın amaçları bakımından :

1- "Yatırım" terimi, ev sahibi Akit Tarafın kanunları ve nizamları çerçevesinde elde edilen her türlü mal varlığını ifade eder ve esas olarak aşağıdakileri kapsar:

(i) hisseler, hisse senetleri veya şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(ii) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar, para alacakları veya yatırımla ilgili ekonomik değeri olan diğer haklar,

(iii) mülkiyet ve ipotek, ihtiyati haciz ve rehin gibi mülkiyet hakları,

(iv) telif hakları, patent, lisans, sınai tasarım, teknik prosesler gibi sınai ve fikri mülkiyet haklarının yanı sıra ticari marka, peştemaliye, know-how ve diğer benzer haklar,

(v) aşağıda tanımlandığı gibi Akit Taraflardan her birinin ülkesinde, doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil olmak üzere hukuken veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları.

2- Her bir Akit Taraf açısından "yatırımcı terimi" :

a) bir Akit Tarafın yürürlükteki hukukuna göre, vatandası sayılan bir gerçek kişiyi,

b) bir Akit Tarafın, yürürlükteki hukukuna göre kurulan veya teşekkül ettirilen ve merkezi o ülkede bulunan herhangi bir şirket, firma, ortaklık, organizasyon veya birliği ifade eder.

Gerçekleşmiş olan yatırımların şeklinde sonradan yapılacak herhangi bir değişiklik, böyle bir değişikliğin ev sahibi Akit Tarafın hukukuna aykırı olmaması şartıyla, yatırımın esasını etkilemeyecektir.

3- "Hasılat" terimi, bir yatırımdan kanuni olarak elde edilen bütün meblağları ifade eder ve kar, faiz ve temettüleri kapsar.

4-"Ülke" terimi, Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyetinin uluslararası hukuka göre üzerinde egemenlik veya yargılama haklarının bulunduğu kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti ve Bulgaristan Cumhuriyetinin egemenliği altında bulunan kara ülkesini ve kara sularını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1- Her Akit Taraf; kendi kanun ve nizamları çerçevesinde, benzer koşullarda herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına tanınandan daha az elverişli olmamak üzere, ülkesinde diğer Akit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kabul ve teşvik edecek, yatırımla ilgili faaliyetlere izin verecektir.

2- Her bir Akit Taraf, bu Maddenin birinci paragrafına göre kurulmuş olan yatırımlara; bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte mevcut istisnalar dışında, hangisi daha elverişli ise, kendi yatırımcılarının ya da herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, benzer durumlarda uygulanandan daha az elverişli olmayan muamele uygulayacaktır. Herhangi bir ek istisna yalnızca istisnanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılmış yatırımlara uygulanabilir.

3-Her bir Akit Taraf ülkesinde, kendi kanun ve nizamlarına uygun olarak, tabiyetlerine bakılmaksızın, diğer Akit Tarafın, işbu Anlaşmada tanımlanmış olan yatırımları ile ilgili faaliyetleri icra eden nitelikli idari ve teknik personel ile danışmanlarını ve hanehalkını oluşturan ailelerinin giriş, ikamet, çalışma ve seyahatleri ile ilgili taleplerini olumlu yaklaşımla değerlendirecektir.

4- Bu Maddenin hükümleri, diğer Akit Tarafça herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına aşağıdakilere dayanarak tanınan herhangi bir ayrıcalık bakımından uygulanmayacaktır:

a) mevcut veya gelecekte oluşturulacak gümrük birliği, serbest ticaret bölgesi, ekonomik topluluklar veya benzer uluslararası kurumlar ya da,

b) kısmen veya tamamen vergilendirme ile ilgili anlaşmalar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1- Yatırımlar; bir kamu yararı amacı için, ayırım gözetmeksizin, etkin tazminat karşılığında, ev sahibi Akit Tarafın yürürlükteki hukuku ve bu Anlaşmanın II'inci Maddesinde düzenlenen genel uygulama prensipleri çerçevesinde yapılmadıkça kamulaştırılmayacak, devletleştirilmeyecek veya kamulaştırma ya da devletleştirmeye benzer etkisi olan tedbirlere konu edilmeyecektir.

2- Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma kararı alınmadan hemen önceki piyasa değerine eşit olacaktır. Gerçekleşmek üzere olan kamulaştırma ile ilgili daha önceden edinilmiş kamu bilgisinden kaynaklanan herhangi bir değer azalması dikkate alınmayacaktır. Tazminat gecikmeksizin ödenecek ve Madde IV, paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

3-Bir Akit Tarafın, diğer Akit Tarafın ülkesinde savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören yatırımcılarına diğer Akit Tarafça gösterilecek muamele, hangisi daha elverişli ise, bu tür zararlarla ilgili olarak kendi yatırımcıları veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına gösterilen muameleden daha az elverişli olamayacaktır.

MADDE IV

Ülkesine İade ve Transfer

1-Her bir Akit Taraf, yatırımcıların vergi ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmelerinden sonra, diğer Akit Tarafın yatırımcılarına aşağıdakilerin serbestçe transferini kabul edecektir:

a) hasılatlar,

b) yatırımın tamamının ya da bir kısmının tasfiye ya da satış bedeli

c) yatırımın artırılması veya idamesi amacı olan sermaye ve ek meblağlar,

d) yatırımın işletilmesinden doğan harcamalar için gereken;

-kredi geri ödemeleri;

-patent ve lisans ücretleri ödemeleri;

-diğer harcamaların ödemeleri gibi meblağlar,

e) Madde III uyarınca ödenebilir tazminat,

f) ülkesindeki yatırımlarla ilgili olarak kanun ve nizamlar çerçevesinde yapılan iş ve hizmetler için diğer Akit Tarafın vatandaşlarınca elde edilen ücretler.

2- Transferler yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya diğer herhangi bir para birimi ile, transfer tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

Eğer bir Akit Taraf veya onun temsilcisi, ya da kendi kontrolündeki tüzel kişilik (bundan sonra "sigortalayan" olarak anılacaktır) kendi yatırımcılarına, diğer Akit Tarafın ülkesindeki bir yatırımla ilgili olarak verilmiş bir garanti altında ödeme yaparsa, diğer Akit Taraf aşağıdakileri tanıyacaktır:

(a) ister kanuni olarak, isterse sigortalayanın ülkesindeki bir sözleşmeye uygun olarak, yatırımcının her türlü hak veya alacağının sigortalayana temlikini, aynı zamanda

(b) sigortalayan halefiyetten dolayı, yatırımcının kullanabileceği kapsamda, hakları kullanabilir ve bu yatırımcının alacaklarını talep edebilir.

MADDE VI

Daha Elverişli Hükümler

Eğer bir Akit Tarafın milli hukukunun hükümleri ya da bundan sonra işbu Anlaşmaya ilave olarak bu Akit Taraf ile diğer Akit Taraf arasında yapılmış olan herhangi bir anlaşma, diğer Akit Tarafın yatırımcılarının daha iyi bir muameleye tabi olmalarını sağlayan genel ya da özel bir düzenleme ihtiva ediyorsa, bu tür bir düzenleme, daha elverişli olduğu ölçüde işbu Anlaşmanın üstünde bir etkinliğe sahip olacaktır.

MADDE VII

Engelleme

İşbu Anlaşma her bir Akit Tarafın kendi emniyet, kamu düzeni veya sağlığı ile ilgili başlıca ilgi alanlarının idamesi ile alakalı gerekli tedbirlerin uygulanmasına engel olmayacaktır.

MADDE VIII

Bir Akit Taraf ile Diğer Akit Tarafın Yatırımcıları Arasında Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Bir Akit Tarafın yatırımcısı ile diğer Akit Taraf arasında sonraki Akit Tarafın ülkesindeki bir yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, mümkün olduğunca aralarında uyuşmazlık olan Taraflarca dostça çözümlenmeye çalışılacaktır.

2. Eğer bu tür uyuşmazlıklar her bir tarafın dostça çözümü talep ettikleri tarihten itibaren altı ay içerisinde çözümlenemezse, ilgili yatırımcı uyuşmazlığı Akit Tarafın yetkili mahkemesine götürebilir ya da alternatif olarak uyuşmazlık, her iki ülkenin de bu sözleşmeye taraf olması halinde, Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasında Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile Washington'da 18 Mart 1965 'de kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözümü Merkezine (ICSID), bildirilebilecek çekincelerle birlikte götürülebilir.

3. İşbu Anlaşmanın 3 ve 4'ncü Maddeleri ile ilgili uyuşmazlıklarda ilgili yatırımcı uyuşmazlığı tahkim yolu ile çözümlenmesi amacıyla, alternatif olarak seçebileceği Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre, bu maksatla kurulacak bir hakem mahkemesine götürebilir. (UNCITRAL)

4. Madde 5 'e paralel olarak sigortalayan, yatırımcının yararlandığı haklardan yararlanabilir.

5. Karar, uyuşmazlığın her iki tarafı için de nihai ve bağlayıcı olacaktır ve ilgili Akit Tarafın iç hukuku çerçevesinde uygulanacaktır.:

MADDE IX

Akit Taraflar Arasında Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Akit Taraflar iyi niyet ve işbirliği ruhu ile işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanması ile ilgili olarak aralarındaki her türlü uyuşmazlığı çabuk ve adil bir şekilde çözüme ulaştırmaya çalışacaklardır. Bu bakımdan, Akit Taraflar bu tür çözümlere ulaşabilmek için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Akit Taraflar müzakerelerin başlangıcından itibaren altı ay içinde uygulanan prosedür ile bir anlaşmaya varamazlarsa, uyuşmazlık Akit Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine üç üyeli bir tahkim kuruluna götürülebilir.

2. Bu tür bir tahkim kurulu aşağıdaki şekilde oluşturulacaktır:

(a) talebin alınmasından itibaren üç ay içinde, Akit Taraflardan her biri bir hakem tayin edecektir. Akit Tarafların onayı ile bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Akit Taraflardan her birinin belirlenen süre zarfında bir hakem tayin edememesi halinde, diğer Akit Taraf Uluslararası Adalet Divanı Başkanından gerekli tayini yapmasını isteyebilir.

(b) Eğer Başkan iki hakemin atanmasından itibaren iki ay içinde tayin edilemezse, Başkan Akit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından tayin edilecektir.

(c) Eğer, işbu Maddenin (a) ve (b) paragraflarında belirtilen durumlarda, Uluslararası Adalet Divanı Başkanı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, tayin Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır ve eğer Başkan Yardımcısı söz konusu görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise, atama, Divanın her iki tarafın da vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi tarafından yapılır.

3. Tahkim kurulu kararını, işbu Anlaşmanın hükümleri ile, aynı zamanda uluslararası hukukun genel olarak kabul edilmiş prensip ve kuralları çerçevesinde verir. Tahkim kurulu kararına oy çokluğu ile varır. Böyle bir karar, her iki Akit Taraf için de nihai ve bağlayıcı olacaktır. Kurul kendi usulünü, Başkan seçiminin ardından itibaren üç ay içinde belirleyecektir. Usul üzerinde böyle bir kararın olmaması halinde, Kurul, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından genel olarak tanınmış uluslararası tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını belirlemesini talep edecektir.

4. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde bütün sunuşlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve kurul kararını bütün duruşmaların tamamlanmasından itibaren iki ay içinde verecektir.

5. Her bir Akit Taraf, kuruldaki üyesinin ve tahkim işlemlerindeki temsilinin masraflarını üstlenecektir. Başkanın masrafları ile tahkim işlemleriyle ilgili diğer masraflar Akit Taraflarca esit olarak üstlenilecektir.

6. Eğer bir uyumsuzluk Madde VIII hükümleri çerçevesinde bir uluslararası tahkim heyetine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, uyumsuzluk işbu Maddenin hükümleri çerçevesinde başka bir uluslararası tahkim heyetine sunulamayacaktır. Bu, Akit Taraflar arasında doğrudan ve anlamlı müzakerelere girilmesine engel teşkil etmeyecektir.

MADDE X

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerinin teati tarihinde yürürlüğe girecek, on yıllık bir süre ile yürürlükte kalacak ve işbu Maddenin 2'nci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşma, ev sahibi tarafın kanun ve nizamları çerçevesinde Haziran 1991 tarihinden sonra yapılmış olan yatırımlara uygulanacaktır.

2. Akit Taraflardan her biri, yazılı olarak bir yıl öncesinden diğer Akit Tarafa bildirmek kaydıyla, işbu Anlaşmayı on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. Bu Anlaşma, Akit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Değişiklik, her bir Akit Tarafın diğer Akit Tarafı böyle bir değişikliğin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını yazılı olarak bildirmesi durumunda yürürlüğe girer.

4. Bu Anlaşmanın sona erme tarihinden önceki yatırımlarla ilgili olarak, işbu Anlaşmanın Madde I-IX hükümleri sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte olmaya devam edecektir.

Bu Anlaşmayı Akit Tarafların tam yetkili temsilcileri huzurlarında imzalamışlardır.

-----'da ----- tarihinde Türkçe, Bulgarca ve İngilizce dillerinde ikiyeşer asıl olarak ve hepsi de aynı derecede geçerli olacak şekilde akdedilmiştir. Yorumda farklılık olması halinde, İngilizce metin esas alınacaktır.

ДОГОВОР**МЕЖДУ****РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ****И****РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ****ЗА****ВЗАИМНО НАСЪРЧАВАНЕ И ЗАЩИТА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ**

Република България и Република Турция, наричани по-долу "Договарящи се Страни",

В желанието си да насърчат по-активното икономическо сътрудничество между тях, и по-специално инвестициите от инвеститори на една от Договарящите се Страни на територията на другата Договаряща се Страна,

Признавайки, че наличието на договор относно третирането, което ще се предоставя на такива инвестиции, ще стимулира притока на капитал и технологии и икономическото развитие на Договарящите се Страни,

Съгласявайки се да насърчават и създават благоприятни условия за инвестиции на инвеститори от една от Договарящите се Страни на територията на другата Договаряща се Страна на основата на равенство и взаимна изгода, и

Твърдо решени да сключат Договор за насърчаване и взаимна защита на инвестициите,

СЕ ДОГОВОРИХА ЗА СЛЕДНОТО:

ЧЛЕН 1

Определения

За целите на настоящия Договор:

1. Понятието "инвестиция" означава всякакви средства придобити в съответствие със законите и разпоредбите на приемащата Договаряща се Страна, и включва преди всичко:

(i) дялове, акции или други форми на участие в дружества,

(ii) реинвестирани приходи, право на вземане или всякакви други права, имащи икономическа стойност, свързани с инвестиция,

(iii) имущество и имуществени права, включително ипотеки, залози и други вещни права,

(iv) авторски права, права в областта на индустриалната и интелектуалната собственост като патенти, лицензии, промишлени образци, технически процеси, както и търговски марки, гудуил, ноу-хау и други подобни права,

(v) стопански концесии, предоставени по силата на закон или по договор включително концесии за търсене, разработване, извличане и експлоатация на природни ресурси на територията на всяка от Договарящите се Страни, както е определено по-долу.

2. Понятието "инвеститор" означава, по отношение на всяка от Договарящите се Страни:

а) физическо лице което е гражданин на една от Договарящите се Страни съгласно действащото ѝ законодателство,

б) всякаква компания, фирма, дружество, организация или асоциация, учредена или създадена в съответствие със законодателството на една от Договарящите се Страни, със седалище на нейната територия.

Последваща промяна във формата, в която инвестициите са били направени, няма да засегне тяхната същност като инвестиции, при условие че тази промяна не противоречи на законите на приемащата Договаряща се Страна.

3. Понятието "приходи" означава всички законно получени от инвестицията суми и включва печалби, лихви и дивиденди.

4. Понятието "територия" означава територията и териториалното море под суверенитета на Република България или на Република Турция, както и континенталния шelf и изключителната икономическа зона върху която Република България или Република Турция упражняват суверенни права или юрисдикция, в съответствие с международното право.

ЧЛЕН 2**Насърчаване и Защита на Инвестициите**

1. Всяка Договаряща се Страна ще насърчава и допуска на своята територия инвестиции от инвеститори на другата Договаряща се Страна и ще разрешава извършването на дейности, свързани с инвестицията, на основа не по-малко благоприятна от тази, предоставена при подобни обстоятелства на инвестиции на инвеститори на която и да е трета страна, в рамките на своите закони и разпоредби.

2. Всяка Договаряща се Страна ще предоставя на инвестициите, установени съгласно алинея 1 на този Член, третиране не по-малко благоприятно от това, предоставено при подобни обстоятелства на инвестиции на своите собствени инвеститори, освен съществуващите изключения до датата на влизане в сила на този Договор, или на инвестиции на инвеститори на която и да е трета страна, в зависимост от това кой режим е по-благоприятен. Всички последващи изключения могат да се прилагат само за инвестиции, направени след влизането в сила на тези изключения.

3. Всяка Договаряща се Страна, в съответствие със своите закони и разпоредби, ще разглежда благоприятно молбите свързани с влизането, престоя, работата и движението на своя територия на квалифицираното ръководство и технически персонал и на консултантите на другата Договаряща се Страна, които осъществяват дейности свързани с инвестициите, както е определено в настоящия Договор, и на техните семейства представляващи част от домакинството им, независимо от тяхната националност.

4. Разпоредбите на този Член няма да се отнасят до никаква привилегия, предоставена на инвеститори на трета Държава от другата Договаряща се Страна, основаваща се на:

- а) съществуващ или бъдещ митнически съюз, зона за свободна търговия, икономически общности или подобни международни институции или,
- б) споразумения, отнасящи се предимно или изцяло до данъчното облагане.

ЧЛЕН 3**Отчуждаване и Обезщетение**

1. Инвестициите не могат да бъдат отчуждавани, национализирани или подложени на мерки, чиито последици са равностойни на отчуждаване или национализация, освен в обществен интерес, по недискриминационен начин, срещу ефективно обезщетение и в съответствие със закона на приемащата Договаряща се Страна, както и съобразно общите принципи на третиране, предвидени в Член 2 на този Договор.

2. Обезщетението се равнява на пазарната стойност на отчуждената инвестиция непосредствено преди да е взето решението за отчуждаване. Всякакво намаляване на стойността, дължащо се на публично оповестяване на предстоящото отчуждаване, няма да се взема под внимание. Обезщетението се изплаща без забавяне и е свободно преводимо, както е определено в Член 4, алинея 2.

3. На инвеститори на едната от Договарящите се Страни, чиито инвестиции претърпят загуби на територията на другата Договаряща се Страна, дължащи се на война, друг въоръжен конфликт, извънредно положение или други подобни събития, се предоставя третиране от тази друга Договаряща се Страна не по-малко благоприятно от това, предоставено на нейните собствени инвеститори или на инвеститори на която и да е трета страна, в зависимост от това кое е по-благоприятно, по отношение на всички мерки, които тя предприема във връзка с подобни загуби.

ЧЛЕН 4

Репатриране и Преводи

1. Всяка Договаряща се Страна ще предоставя на инвеститорите на другата Договаряща се Страна, след изпълнение на техните данъчни задължения, свободния превод на:

- а) приходи,
- б) постъпления, получени от общата или частична ликвидация или продажба на инвестицията,
- в) капитал и допълнителни суми, предназначени за поддържане и увеличаване на инвестицията,
- г) сумите, необходими за плащането на разходите, произтичащи от функционирането на инвестицията, като:
  - изплащане на заеми,
  - изплащане на патентни и лицензионни такси,
  - плащане на други разходи,
- д) обезщетение, платимо в съответствие с Член 3,
- е) възнаграждението, получено от граждани на другата Договаряща се Страна за работа или услуги, извършени във връзка с инвестициите, направени на нейна територия, в съответствие с нейните закони и разпоредби:

2. Преводите ще се извършват в конвертируемата валута, в която са били направени инвестициите или в друга конвертируема валута, по обменния курс действащ в деня на превода.

ЧЛЕН 5**Суброгация**

Ако една от Договарящите се Страни или посочена от нея агенция, или юридическо лице под неин надзор (наричани по-долу "Застраховател") извърши плащане на своите инвеститори, по силата на гаранция, дадена за инвестиция направена на територията на другата Договаряща се Страна, последната Договаряща се Страна ще признае:

а) прехвърлянето, по силата на закон или съгласно договор в страната на Застрахователя, на всякакви права и искове от инвеститора на Застрахователя, както и

б) че Застрахователят е упълномощен по силата на суброгация да упражнява в същата степен както и инвеститора правата и да предявява исковете на този инвеститор.

ЧЛЕН 6**По-благоприятни Разпоредби**

Ако националното законодателство на една от Договарящите се Страни или бъдещо споразумение, постигнато между тази Договаряща се Страна и другата Договаряща се Страна в допълнение към настоящия Договор, съдържа разпоредба, било то обща или специална, предоставяща на инвеститорите на другата Договаряща се Страна по-благоприятно третиране, то тази разпоредба, дотолкова, доколкото е по-благоприятна, ще преобладава над настоящия Договор.

ЧЛЕН 7**Изключение**

Този Договор няма да изключва прилагането от която и да е от Договарящите се Страни на мерки, необходими за поддържането на съществени интереси свързани с националната ѝ сигурност, на обществения ред или на общественото здраве.

ЧЛЕН 8**Уреждане на Спорове Между Една от Договарящите се Страни и Инвеститори на другата Договаряща се Страна**

1. Споровете между инвеститор на една от Договарящите се Страни и другата Договаряща се Страна във връзка с неговата инвестиция, извършена на територията на последната Договаряща се Страна, ще се уреждат от страните по спора, доколкото е възможно, по приятелски начин.

2. Ако такъв спор не може да бъде уреден в течение на шест месеца от датата, на която някоя от страните е поискала приятелско уреждане, засегнатият инвеститор може да отнесе спора пред компетентния съд на Договарящата се Страна или, алтернативно, спорът може да бъде отнесен пред Международния Център за Уреждане на Инвестиционни Спорове (ICSID), създаден съгласно Конвенцията за Уреждане на Инвестиционни Спорове между Държави и Граждани на други Държави, открита за подписване във Вашингтон на 18 март 1965 г. в случай, че и двете Държави са страни по тази Конвенция, с изключение на резервите които могат да бъдат нотифицирани.

3. В случай на спорове във връзка с Членове 3 и 4 от този Договор, засегнатия инвеститор може да избере, вместо това, да отнесе спора за уреждане от арбитражен съд "ад-хок" съставен съгласно Арбитражните правила на Комисията на Организацията на Обединените Нации по международно търговско право (UNCITRAL).

4. В съответствие с Член 5, по отношение на настоящия Член Застрахователят се ползва от същите права както инвеститора.

5. Решението ще бъде окончателно и задължително за двете страни по спора и ще бъде приведено в изпълнение в съответствие с националното законодателство на засегнатата Договаряща се Страна.

ЧЛЕН 9

Уреждане на Спорове Между Договарящите се Страни

1. Договарящите се Страни ще се стремят добросъвестно и в дух на сътрудничество да разрешават бързо и справедливо всеки спор възникнал между тях относно тълкуването и прилагането на настоящия Договор. Във връзка с това, Договарящите се Страни се съгласяват да влязат в преки и резултатни преговори за постигане на такива решения. Ако Договарящите се Страни не могат да постигнат съгласие в течение на шест месеца след започването на преговорите между тях чрез гореспоменатата процедура, спорът може да се отнесе за разрешаване по молба на която и да е от Договарящите се Страни, пред арбитражен съд ад-хок, състоящ се от трима члена.

2. Този арбитражен съд ще се състави по следния начин:

(а) в тримесечен срок от получаването на молбата, всяка Договаряща се Страна ще назначи един арбитър. Двамата арбитри, с одобрението на двете Договарящи се Страни ще изберат за Председател трети арбитър, гражданин на трета Страна. В случай че някоя от Договарящите се Страни не успее да назначи арбитър в установения срок, другата Договаряща се Страна може да поиска Президента на Международния Съд да направи необходимото назначение.

б) ако Председателят не бъде назначен в двумесечен срок от назначаването на двамата арбитри, той ще бъде назначен, по искане на някоя от Договарящите се Страни, от Президента на Международния Съд.

в) ако, в случаите установени с параграфи а) и б) на този Член, Президентът на Международния Съд е възпрепятствуван да изпълни упоменатата функция или ако е гражданин на някоя от Договарящите се Страни, назначенията ще се извършат от Вице-Президента, а ако и той е възпрепятствуван да изпълни упоменатата функция или е гражданин на някоя от Договарящите се Страни, назначенията ще се извършат от следващия по старшинство член на Съда, който не е гражданин на някоя от Договарящите се Страни.

3. Арбитражният съд постановява решението си въз основа на разпоредбите на настоящия Договор, както и на общоприетите принципи и правила на международното право. Арбитражният съд постановява решението си с мнозинство на гласовете. Това решение е окончателно и задължително за двете Договарящи се Страни. Арбитражният съд определя своя собствена процедура в рамките на тримесечен период от датата на избирането на Председателя. При липсата на такова решение за процедура, арбитражният съд може да поиска Президентът на Международния Съд да посочи правила за процедура, вземайки предвид общоприетите правила за определяне на международни арбитражни процедури.

4. Освен ако не е уговорено друго, представянето на документите и изслушванията ще бъдат завършени в рамките на осем месеца от датата на избирането на Председателя и съда ще представи решение то си в рамките на два месеца от датата на приключване на изслушванията.

5. Всяка Договаряща се Страна поема разходите за своя собствен член на съда и за представянето си в арбитражния процес. Разходите за Председателя и останалите разходи по арбитражния процес ще се поемат поравно от Договарящите се Страни.

6. Спор не може да бъде предоставян на международен арбитражен съд съгласно разпоредбите на този Член, ако същия спор е бил предоставен на друг международен арбитражен съд съгласно разпоредбите на Член 8 и все още се разглежда от съда. Това няма да попречи на провеждането на директни преговори между двете Договарящи се Страни.

ЧЛЕН 10

Влизане в Сила

1. Този Договор ще влезе в сила на датата на размяна на ратификационните документи. Той ще остане в сила за период от десет (10) години ще продължи да бъде в сила докато не бъде прекратен съгласно

алинея 2 на този Член. Той ще се прилага за инвестиции направени в съответствие със законите и разпоредбите на приемащата Договаряща се Страна след месец юни 1991 г.

2. Всяка от Договарящите се Страни може, след предоставяне на едногодишно писмено предизвестие на другата Договаряща се Страна, да прекрати този Договор в края на първоначалния десетгодишен период или по всяко време след това.

3. Настоящият Договор може да бъде изменен с писмен договор между Договарящите се Страни. Всяко изменение ще влезе в сила когато всяка Договаряща се Страна е уведомила другата за изпълнението на всички вътрешни изисквания за влизане в сила на такава поправка.

4. По отношение на инвестициите направени преди датата на прекратяване на настоящия Договор, разпоредбите на Членове от 1 до 9 на този Договор ще останат в сила за последващ период от десет (10) години от датата на прекратяването.

В УВЕРЕНИЕ НА КОЕТО надлежно упълномощените представители подписаха този Договор.

Изготвен в ANKARA на 6/7/1994 в два оригинални екземпляра на български, турски и английски езици, като и трите текста имат еднаква сила. В случай на различия в тълкуването английският текст ще бъде меродавен.

ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ :

ЗА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ:

**Agreement Between The Republic of Turkey and
The Republic of Bulgaria Concerning Mutual
Promotion and Protection of Investments**

The Republic of Turkey and The Republic of Bulgaria, each hereinafter referred to as a "Contracting Party",

Desiring to promote greater economic cooperation between them, particularly to investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

Recognizing that agreement upon the treatment to be accorded to such investments will stimulate the flow of capital and technology and the economic development of the Contracting Parties,

Agreeing to encourage and create favourable conditions for investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on the basis of equality and mutual benefit, and

Having resolved to conclude an agreement concerning the encouragement and mutual protection of investments,

Hereby agree as follows:

ARTICLE 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset acquired in conformity with the host Contracting Party's laws and regulations, and mainly includes:

(i) shares, stocks or any other forms of participation in companies,

(ii) returns reinvested, claims to money or any other rights having economic value related to an investment,

(iii) property and property rights including mortgages, liens and pledges,

(iv) copyrights, industrial and intellectual property rights such as patents, licenses, industrial designs, technical processes, as well as trademarks, goodwill, know-how and other similar rights,

(v) business concessions conferred by law or by contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources in the territory of each Contracting Party as defined hereafter.

2. The term "investor" means, with respect to either Contracting Party:

(a) a natural person who is a national of one of the Contracting Parties according to its applicable law,

(b) any company, firm, partnership, organization or association, incorporated or constituted in accordance with the law of one of the Contracting Parties with a seat in its territory.

A subsequent change of the form in which the investments have been made will not affect their substance as investments, provided that such a change does not contradict with the laws of the host Contracting Party.

3. The term "returns" means all the amounts lawfully yielded from an investment and includes profit, interest and dividends.

4. The term "territory" means the territory and the territorial sea under the sovereignty of the Republic of Turkey or of the Republic of Bulgaria, as well as the continental shelf and the exclusive economic zone over which the Republic of Turkey or the Republic of Bulgaria has sovereign rights or jurisdiction, in conformity with international law.

ARTICLE II

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote and admit in its territory investments of investors of the other Contracting Party, and shall allow activities associated with the investment on a basis no less favourable than that accorded in similar situations to investments of investors of any third country, within the framework of its laws and regulations.

2. Each Contracting Party shall accord to these investments, once established according to paragraph 1 of this Article, treatment no less favourable than that accorded in similar situations to investments of its own investors, with the exception of exemptions existing at the date on which this Agreement enters into force, or to investments of investors of any third country, whichever is the most favourable. Any further exemptions may only apply to investments made after the exemption has entered into force.

3. Each Contracting Party in compliance with its laws and regulations shall consider favourably the requests concerning entry, stay, work and movement in its territory of the qualified managerial and technical staff and consultants of the other

Contracting Party who carry out activities connected with the investments as defined in the present Agreement and of their families forming part of their household regardless of their nationality.

4. The provisions of this Article shall not apply to any advantage accorded to investors of any third Country by the other Contracting Party based on :

- (a) existing or future customs union, free trade area, economic communities or similar international institutions or,
- (b) agreements relating mainly or wholly to taxation.

ARTICLE III

Expropriation and Compensation

1. Investments shall not be expropriated, nationalized or subject to measures tantamount to expropriation or nationalization, except for a public purpose, in a non-discriminatory manner, upon effective compensation, and in accordance with due process of law of the host Contracting Party, and the general principles of treatment provided for in Article II of this Agreement.

2. Compensation shall be equivalent to the market value of the expropriated investment immediately before the expropriatory decision is taken. Any devaluation due to previous public knowledge of impending expropriation shall not be taken into consideration. Compensation shall be paid without delay and be freely transferable as described in para.2 Article IV.

3. Investors of one Contracting Party whose investments suffer losses in the territory of the other Contracting Party owing to war, other armed conflict, state of emergency, or other similar events shall be accorded by such other Contracting Party treatment no less favourable than that accorded to its own investors or to investors of any third country, whichever is the most favourable treatment, as regards any measures it adopts in relation to such losses.

ARTICLE IV

Repatriation and Transfer

1. Each Contracting Party shall accord to the investors of the other Contracting Party, after the fulfillment of the tax obligations of the investors, the free transfer of:

(a) returns;

(b) proceeds obtained from the total or partial liquidation or sale of the investment;

(c) capital and additional amounts intended to maintain or increase the investment;

(d) the sums required for payment of the expenses which arise from the operation of the investment, such as:

- loan repayments;
- payment of patents or licence fees;
- payment of other expenses;

(e) compensation payable in accordance with Article III;

(f) the remuneration received by the nationals of the other Contracting Party for work or services done in connection with investments made in its territory, in accordance with its laws and regulations.

2. The transfers shall be made in the convertible currency in which the investment has been made or in any other convertible currency at the rate of exchange in force at the date of transfer.

ARTICLE V

Subrogation

If one Contracting Party or its designated agency, or a legal entity under its supervision (hereinafter referred to as "the Insurer") makes payment to its own investors under a guarantee it has accorded in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognize:

a) the assignment, whether under the law or pursuant to a contract in the country of the insurer of any right or claim by the investor to the insurer, as well as

b) that the Insurer is entitled by virtue of subrogation to exercise to the same extent as the investor the rights and enforce the claims of that investor.

ARTICLE VI

More Favourable Provisions

If the provisions of national law of one Contracting Party or any agreement established hereafter between that Contracting Party and the other Contracting Party in addition to the present Agreement contain a regulation, whether general or specific, which entitles the investors of the other Contracting Party to a better treatment, then such regulation, to the extent that it is more favourable, shall prevail over the present Agreement.

ARTICLE VII

Preclusion

This Agreement shall not preclude the application by either Contracting Party of measures necessary for the maintenance of its essential security interests, public order or public health.

ARTICLE VIII

Settlement of Disputes Between One Contracting Party
and Investors of the Other Contracting Party

1. Disputes between an investor of one of the Contracting Parties and the other Contracting Party, in connection with his investment made in the territory of the latter Contracting Party shall, as far as possible be settled by the disputing parties in an amicable way.

2. If such disputes cannot be settled within six months from the date either party has requested amicable settlement, the investor concerned may submit the dispute to the competent court of the Contracting Party, or alternatively the dispute may be submitted to the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of other States", done at Washington, March 18th 1965 in case both Countries are parties to this Convention, with exception of reserves that may be notified.

3. In case of disputes with regard to Articles 3 and 4 of this Agreement the investor concerned may choose, instead, to submit the dispute for settlement by arbitration to an ad hoc court of arbitration laid down under the Arbitration Rules of Procedure of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL).

4. In accordance with Article 5 the Insurer enjoys the same rights as the investor with respect to this Article.

5. The award shall be final and binding on both parties to the dispute and enforced in accordance with the domestic law of the Contracting Party concerned.

ARTICLE IX

Settlement of Disputes Between the Contracting Parties

1. The Contracting Parties shall seek in good faith and a spirit of cooperation a rapid and equitable solution to any dispute between them concerning the interpretation or application of this Agreement. In this regard, the Contracting Parties agree to engage in direct and meaningful negotiations to arrive at such solutions. If the Contracting Parties cannot reach an agreement within six months after the beginning of the negotiations

between themselves through the foregoing procedure, the dispute may be submitted, upon the request of either Contracting Party, to an ad hoc arbitral tribunal of three members.

2. Such an arbitral tribunal shall be constituted in the following way:

(a) Within three months of receipt of a request, each Contracting Party shall appoint an arbitrator. The two arbitrators with the approval of the two Contracting Parties shall select a third arbitrator as Chairman, who is a national of a third Country. In the event either Contracting Party fails to appoint an arbitrator within the specified time, the other Contracting Party may request the President of the International Court of Justice to make the appointment.

(b) If the Chairman cannot be appointed within two months after the appointment of the two arbitrators, the Chairman shall be appointed upon the request of either Contracting Party by the President of the International Court of Justice.

(c) If, in the cases specified under paragraphs (a) and (b) of this Article, the President of the International Court of Justice is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the Vice-President, and if the Vice-President is prevented from carrying out the said function or if he is a national of either Contracting Party, the appointment shall be made by the most senior member of the Court who is not a national of either Contracting Party.

3. The arbitral tribunal reaches its decision on the basis of the provisions of the present Agreement as well as the generally accepted principles and rules of international law. The arbitral tribunal reaches its decision by a majority vote. Such decision shall be final and binding on both Contracting Parties. The tribunal determines its own procedure within three months from the date of the selection of the Chairman. In the absence of such decision on procedure, the tribunal shall request the President of the International Court of Justice to designate rules of procedure, taking into account generally recognized rules of international arbitral procedure.

4. Unless otherwise agreed, all submissions shall be made and all hearings shall be completed within eight months of the date of selection of the Chairman, and the tribunal shall render its decision within two months after the date of the closing of the hearings.

5. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings. The cost of the Chairman and the remaining costs in the arbitral proceedings shall be borne in equal parts by the Contracting Parties.

6. A dispute shall not be submitted to an international arbitration court under the provisions of this Article, if the same dispute has been brought before another international arbitration court under the provisions of Article VIII and is still before the court. This will not impair the engagement in direct and meaningful negotiations between both Contracting Parties.

ARTICLE X

Entering into Force

1. This Agreement shall enter into force on the date of the exchange of instruments of ratification. It shall remain in force for a period of ten years and shall continue to be in force unless terminated in accordance with paragraph 2 of this Article. It shall apply to the investments made in accordance with the laws and regulations of the host Contracting Party made after June 1991.

2. Either Contracting Party may, by giving one year's written notice to the other Contracting Party, terminate this Agreement at the end of the initial ten year period or at any time thereafter.

3. This Agreement may be amended by written agreement between the Contracting Parties. Any amendment shall enter into force when each Contracting Party has notified the other that it has completed all internal requirements for entry into force of such amendment.

4. With respect to investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles I-IX of this Agreement shall thereafter continue to be effective for a further period of ten years from such date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the respective plenipotentiaries have signed this Agreement.

DONE at _____ on the day of _____ in two originals in the Turkish, Bulgarian and English languages, the three texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

FOR THE REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE REPUBLIC OF BULGARIA